

Decyzja
Prezydium KK
nr 184/25

ws. opinii na temat prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach
i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” pozytywnie ocenia inicjatywę Prezydenta RP podjętą w prezydenckim projekcie ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, zwany dalej „projektem prezydenckim”.

Projekt prezydencki przewiduje wprowadzenie do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz do innych ustaw emerytalno-rentowych przepisów o kwocie minimalnego podwyższenia świadczeń. Proponowane przepisy w zamierzeniu projektodawcy mają stanowić uzupełnienie ustawowego mechanizmu waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych.

W projekcie tym proponuje się wprowadzenie kwoty minimalnego podwyższenia świadczeń emerytalno-rentowych wynoszącej 150 zł, która miałaby zastosowanie do świadczeń, których wzrost kwotowy ustalony w wyniku waloryzacji procentowej byłby niższy od 150 zł. Proponowane rozwiązanie nie miałoby zastosowania do świadczeń niższych od kwoty najniższego świadczenia emerytalnego i rentowego. Kwota minimalnego podwyższenia świadczeń byłaby waloryzowana w terminie 1 marca każdego roku kalendarzowego o wskaźnik waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych. Kwota uzupełnienia podwyższenia świadczenia do kwoty minimalnego podwyższenia byłaby ustalana corocznie w marcu. Proponowane rozwiązanie miałoby wejść w życie w dniu 1 marca 2026 r.

Projekt prezydencki wpisuje się w stosowane w ostatnich latach przez ustawodawcę rozwiązania prawne uzupełniające ustawową waloryzację procentową mające chronić poziom najniższych świadczeń emerytalno-rentowych (podwyższenie świadczeń o kwotę 71 zł zamiast waloryzacji procentowej w 2012 r., minimalna kwota podwyższenia świadczeń emerytalno-rentowych wynosząca 36 zł w 2015 r., jednorazowy dodatek w wysokości od 50 do 400 zł niezależny od waloryzacji w 2016 r., minimalna kwota podwyższenia świadczenia wynosząca 70 zł w 2018 r., jednorazowe świadczenie pieniężne wypłacone niezależnie od waloryzacji w kwocie 1100 zł w 2019 r., minimalna kwota waloryzacji wynosząca 70 zł w 2020 r. i minimalna kwota waloryzacji wynosząca 250 zł w 2022 r.). W odróżnieniu od tych rozwiązań, które miały charakter incydentalny w projekcie prezydenckim proponuje się wprowadzenie do

ustaw emerytalno-rentowych systemowego rozwiązania uzupełniającego ustawowy mechanizm waloryzacji świadczeń. W tym zakresie proponowane rozwiązanie przypomina świadczenia dodatkowe przewidziane w ustawach z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (tzw. trzynastka) oraz z dnia 26 maja 2023 r. o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (tzw. czternastka).

W projekcie prezydenckim proponuje się systemowe rozwiązanie problemu sposobu waloryzacji najniższych świadczeń emerytalno-rentowych o co NSZZ „Solidarność” zabiega od wielu lat. Już wcześniej NSZZ „Solidarność” zwracała uwagę na to, iż mechanizm corocznej waloryzacji procentowej nie zapewnia zachowania realnej wartości najniższych świadczeń emerytalno-rentowych oraz nie poprawia trudnej sytuacji najuboższych emerytów i rencistów. Oddziaływanie proponowanego w projekcie prezydenckim mechanizmu kwoty minimalnego podwyższenia świadczeń na wysokość najniższych świadczeń emerytalno-rentowych można zilustrować na przykładzie prognoz dotyczących przyszłorocznej waloryzacji tych świadczeń. Ministerstwo Finansów prognozuje, że wskaźnik waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych w 2026 r. wyniesie 4,9 %. Jeżeli prognozy te są trafne od dnia 1 marca 2026 r. kwota najniższej emerytury, najniższej renty rodzinnej oraz najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wynosząca obecnie 1878,91 zł wzrośnie zatem o 92,06 zł (do kwoty 1970,97 zł), zaś kwota najniższej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy wynosząca obecnie 1409,18 zł wzrośnie o 69,04 zł (do kwoty 1478,22 zł). Oznacza to, że osobom pobierającym najniższe emerytury, najniższe renty rodzinne i najniższe renty z tytułu niezdolności do pracy przysługiwałoby od 1 marca 2026 r. co miesiąc uzupełnienie podwyższenia świadczenia w kwocie 57,94 zł, zaś osobom uprawnionym do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy – uzupełnienie podwyższenia świadczenia w kwocie 43,46 zł. Z uprawnienia do uzupełnienia podwyższenia świadczenia skorzystałyby osoby pobierające emerytury, renty rodzinne i renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w kwocie nieprzekraczającej 3061,23 zł oraz osoby uprawnione do rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy w kwocie nieprzekraczającej 2296 zł. Przy czym wysokość kwoty uzupełnienia podwyższenia świadczenia we wskazanych wyżej przedziałach byłaby odwrotnie proporcjonalna do wysokości przysługującego świadczenia. Jak wskazuje się w uzasadnieniu prezydenckiego projektu z prawa do uzupełnienia podwyższenia świadczenia skorzystałoby około 4,25 mln osób uprawnionych do różnych świadczeń o charakterze emerytalno-rentowym.

Prezydium KK zwraca jednak uwagę na mankament rozwiązania proponowanego w projekcie prezydenckim. Jak wspomniano już wyżej w projekcie proponuje się, aby wartość

minimalnego podwyższenia świadczeń emerytalno-rentowych została określona kwotowo na poziomie 150 zł. Kwota ta miałaby być waloryzowana o wskaźnik waloryzacji przy okazji każdej kolejnej waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych. Niezależnie od tego mechanizm kwoty minimalnego podwyższenia świadczeń zaproponowany w projekcie prezydenckim ma społeczny i ekonomiczny sens wyłącznie w warunkach niskiego wskaźnika waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych czyli niskiej inflacji oraz niskiego tempa wzrostu wynagrodzeń, czyli wówczas, gdy utrata siły nabywczej emerytur i rent w skali roku jest również relatywnie niska. Gdyby wskaźnik waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych, która zostanie przeprowadzona 1 marca 2026 r. wyniósł 108 % emerytury i renty wzrosłyby wyłącznie o wskaźnik waloryzacji a instrument w postaci kwoty minimalnego podwyższenia świadczeń nie miałby w tym przypadku zastosowania. Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach dwukrotnie wskaźnik waloryzacji emerytur i rent przekraczał 110 %. W 2023 r. wyniósł 114,8 % a w 2024 r. – 112,1 %. Tymczasem to w warunkach wysokiej inflacji najniższe emerytury i renty wymagają dodatkowego wsparcia, bowiem wówczas w szybkim tempie spada ich siła nabywcza. Jeżeli intencją projektodawcy jest wprowadzenie systemowego, uniwersalnego mechanizmu wsparcia osób pobierających najniższe świadczenia emerytalno-rentowych, który miałby zastosowanie w czasach lepszej i gorszej koniunktury gospodarczej to tego warunku nie spełnia propozycja kwotowego określenia w ustawie o emeryturach i rentach z FUS minimalnego podwyższenia świadczeń. Konsekwencją zastosowania mechanizmu procentowej waloryzacji kwoty minimalnego podwyższenia świadczeń (o wskaźnik waloryzacji świadczeń) będzie to, iż tempo wzrostu kwoty minimalnego podwyższenia świadczenia (czyli kwoty 150 zł) nie będzie nadążać za realnym wzrostem świadczeń emerytalno-rentowych wskutek czego nawet w warunkach niższego wskaźnika waloryzacji co roku spadać będzie zakres wsparcia najuboższych emerytów i rencistów oraz liczba osób korzystających z rozwiązania zaproponowanego w projekcie prezydenckim.

Zdaniem Związku, pomimo wyjścia naprzeciw oczekiwaniom najuboższych świadczeniobiorców, zaproponowany w projekcie prezydenckim sposób określenia minimalnego podwyższenia świadczeń emerytalno-rentowych dokonywanego przy okazji corocznej waloryzacji tych świadczeń, nie gwarantuje osiągnięcia zamierzonego celu w długim terminie, dlatego wymaga dopracowania.

Gdańsk, 17 grudnia 2025 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”
Zastępca Przewodniczącego KK
Sekretarz KK
NSZZ „Solidarność”
Grzegorz Adamowicz